

Caarnalaiwa

Tuliwirran pitäjän lehti • talvi 2003

Keskiajan
Nidaros

6

Tulivainio
esittelyssä

10

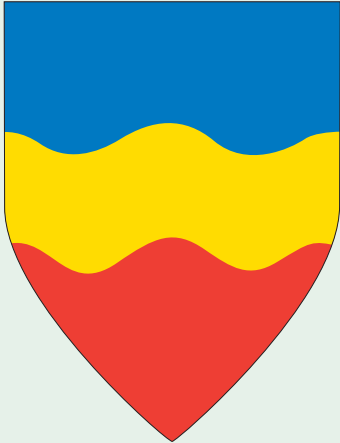
Lapsi leikkii
keskiaikaa

12

Caarnalaiwa

Tuliwirran pitäjän lehti • talvi 2003

Tuliwirran pitäjä on Elävä Keskiaika ry:n keskiaikapuolen alueiden yhdistymä joka käsittää Haapawirran kylän (Espoon alue), Kylmälän kylän (Kirkkonummen alue) ja Tulivainion kylän (Nurmijärven alue).

Elävä Keskiaika ry:n kotisivut löydät osoitteesta www.keskiaika.org

Sisältö

Päätoimittajan kuulumisia.....	3
Voudilla on asiaa	4
Isobelin matkalaukussa	6
Panonurkka.....	8
Pitäjän kylät esittelyssä: Tulivainio.....	10
Uutisia pitäjästä	11
Lapsi leikkii keskiaikaa	12

Caarnalaiwa on Tuliwirran pitäjän lehti. Artikkelit ovat yksittäisten harrastajien kirjoittamia ja edustavat täten kirjoittajien omia kantoja.

Toimitus

Päätoimittaja:

Cecilia da Mare eli Minna Tiihonen
minna.tiihonen@kolumbus.fi

Pitäjän vouti:

Celestinus mac Crohan eli Jokke Kaksonen
jokke@celes.pp.fi

Lehden taitto & layout:

Serafina de Castillon eli Satu Kaksonen
ladyserafina@hotmail.com

Tämä lehti on ilmestynyt vuoden 2003 joulukuussa.

Tuliwirran pitäjän kotisivut:
www.keskiaika.org/tuliwirta

Kannen kuva:

Helen von
Rothenburg eli
Satu Lidman

Päähörhön pohdintoja Tuliwirran historian ensimmäinen lehti!

Kyllä tästä nyt sietää olla ylpeä! Lukuisten viivästysten jälkeen on Tuliwirran pitäjän ensimmäinen lehti nyt nähnyt päivänvalon. Lehti sisältää oikeastaan kaikkea sitä, mitä heti pitäjän perustamiskokouksesta alkaen halusimmekin sen sisältävän: terveisiä meiltä ja muualta maailmalta, vinkkejä ja ohjeita keskiaikailijoille, ajankoh-
taisia artikkeleita ja kepeitä kirjoitelmia.

Kun aloin keräämään aineistoa tätä ensimmäistä lehteä varten, minulta kysyttiin, onko tarkoituksena kirjoittaa kaikki artikkelit keskiaikapersonien näkökulmasta, vai otettaisiinko mukaan myös moderneja juttuja. Kysymys oli minusta monella tapaa mielenkiintoinen, ja voisin kuvitella, että lehti, joka olisi tehty niin kuin kaikki kirjoittajat todella eläisivät keskiajalla, voisi sekin olla erittäin mukavaa luettavaa. Pienessä mielessäni heräsi ajatus mahdollisesta teemanumerosta tulevaisuudessa.

Yleisesti ottaen Caarnalaiwan linja on nyt kuitenkin se, että niin keskiaikapersonan kuin sen taakse kätkeytyvän mundaanienhenkilönkin näkökulmasta teh-

dyt jutut ovat tervetulleita lehden sivuille. Minusta tuntuu, että pelkästään keskiaikapersonan näkökulmaan keskittymisen olisi sulkenut lehdeltä monia ovia: tarkoituksena kuitenkin on se, että lehdessä voimme pohdiskella myös keskiaikaa harrastuksena ja kaikkea mahdollista tähän harrastukseen liittyvää.

Caarnalaiwan tulevaisuudennäkymistä on yhden lehden perusteella vaikea sanoa mitään ratkaisevaa, mutta uskoisin, että kaikki tulee menemään hyvin. Jo tämän ensimmäisen lehden varalle oli mielessä sen verran ideoita, että osan niistä sai hyvillä mielin siirtää tulevaisuuden numeroihin. Lisäksi tulevaisuudessa tullaan toivottavasti tekemään entistä enemmän yhteistyötä seuran toisen lehden, Kahden Kuun pitäjässä ilmestyvän Kuu-hullun kanssa. Suunnitteilla on ollut mm. artikkeleidenvaihtoa ja mahdollisia yhteisiä teemanumeroita

Nauti nyt tietokoneruudullasi (tai kädessäsi) olevasta Caarnalaiwan ensimmäisestä numerosta ja mieti, haluaisitko kenties tulevaisuudessa tulla itsekin mukaan

lehteä tekemään! Ihan kaikki ideat ja ajatukset ovat tervetulleita. Lehden toimitukselle saa myös antaa ehdotuksia aiheista, joita toivoisit lehden sivuilla käsiteltävän. Tehdään lehdestä yhdessä mahdollisimman monipuolinen ja antoisa!

Hauskoja lukuhetkiä!

Tulivainion kylänvanhin

Cecilia da Mare

Osallistu sinäkin lehden tekoon!

Aineisto toimitetaan päätoimittajan määrittelemien aikarajojen sisällä.

Teksti

Teksti sähköpostin **liitteenä** Word-tiedostona (tai .txt) ilman pakotettuja rivinlopetuslyön-
tejä (nk. enter-lyön-
tejä), tavuviivoja tai muita muotoiluja. Älä lähetä tekstiä sähköpostiviesti-

nä, sillä ohjelma luo pakkorivinvaihdot jotka on siivottava tekstistä käsin.

Muistathan otsikon ja väliotsikot!

Kuvat

Korkearesoluutioisina pakaamattomina tai vähintään jpg high quality -kuvina. Kätevimmin sähköpostilla liikkuvat juuri jpg-kuvat.

Pidäthän huolta että kuvan resoluutio on riittävä. Perusohjeena voisi pitää resoluutiota 300 pixeliä / inch jolloin kuvaa voi käyttää 1/1 koossa. Huonolaatuisemmat tai liian pieniresoluutioiset kuvat printtaantuvat rakeisina. **Älä rajaa kuvia valmiiksi!**

Myös piirroksia otetaan vastaan!

Lisätietoja aineiston toimituksesta osoitteesta ladyserafina@hotmail.com

Laki ja järjestys

Kaamoksenkarkoituksessa päätetään pitäjän laeista!

Talviset terveiset kaikelle pitäjän väelle täältä vouden kammiostani. Vuosi on nyt pimeimmillään mutta onneksi ruokavarastot ovat vielä turvallisen täynnä joten tuskin nälkä pääsee ovillemme kolkuttamaan. Kiitokseni Kylmälän, Tuliwainion ja Haapawirran kylänvanhimmille jotka ovat hyvin hoitaneet tehtäviään ja saaneet kylänsä kukoistamaan. Odotankin mielenkiinnolla varsinkin Haapawirran tulevaisuutta, onhan täällä jo 18 asukasta. Eli on aivan mahdollista että saamme josain vaiheessa ensimmäisen kaupungin Louhenkajoon kun tuo väkimäärä ylittää 20 henkilön rajan.

Voudillisessa ominaisuudessa julistan kaikelle kansalle tietoon saatettavaksi että Tuliwirran turvallisuutta hoitamaan olen nimennyt Lord Jarl-Erik Barkehjel-

min, joka on hyvin tunnettu toiminnastaan Louhenkajon kaartin palveluksessa. Tuliwirran airueen virkaa pitäjänkäräjissä hoitamaan olen asettanut Sven mac Crohanin, jonka taidot tämän toimen hoitamisessa olen nähnyt ja niihin luotan. Vaakunoiden rekisteröinnit hoidettakoon kuitenkin edelleen Louhenkajon airutkollegion kautta.

Tuliwirran pitäjän säädökset asetan pitäjäneuvoston päätettäväksi Kaamoksen Karkoituksessa, ehdotus säädöksistä löytyy viereiseltä sivulta.

Pyydän siis Tuliwirran aatelisia ja lautamiehiä tutustumaan tähän ehdotettuun Tuliwirran pitäjän säädöskokoelmaan ja kirjoittamaan pikinmiten minulle, mikäli kaipaavat muutoksia siihen. Säädöskokoelman hyväksymisestä päätämme sit-

ten Kaamoksen karkoituksessa.

Tiedoksi myös kansalle saatettakoon jotta kaikki Louhenkajon Kuninkaan lähettämät viestit on ensin luetuttava Pyörrevirran Paronillisilla tahi heidän valtuuttamallaan aatelisilla, ennen kuin ne voidaan kansan tiedoksi lukea. Tämän päätti aatelisneuvosto yhdessä Pyörrevirran Paronillisten Hallitsijoiden kanssa tämän vuoden Tulijuhlassa.

Hyvää talven jatkoa kaikille toivottaen.

Louhencajon Cuningascunnassa
Pyörrewirran Paronicunnassa
Tuliwirran Pitäjässä

Tuliwirran Pitäjän Vouti

Celestinus mac Crohan

Tuliwirran Pitäjän Säädöcset

(nämä säädöcset odottavat vielä pitäjäneuvoston ja voudin hyväcsyntää)

Waltacunnan Caaren säädöcset

1§

Kaiken Tuliwirran pitäjän väen, niin ylhäisen kuin alhaisen, tulee totteleman Louhenkajon kuningaskunnan lakeja, säädöksiä ja määräyksiä. Tuliwirran pitäjän säädökset ja määräykset eivät voi kumota Louhenkajon kuningaskunnan lakeja, säädöksiä tahi määräyksiä.

2§

Mikäli Tuliwirran pitäjä on paronikunnan alaisuuteen liitetty, tulee myös tämän paronikunnan säädöksiä ja määräyksiä Tuliwirran pitäjän kaiken väen totella, kuitenkin muistaen että Louhenkajon kuningaskunnan laki, säädökset ja määräykset ovat aina ylitse kaiken.

3§

Tuliwirran pitäjässä Louhenkajon kuninkaan valtaa edustaa syys- tahi lokakuussa, kerran vuodessa valittava vouti. Kaikella Tuliwirran pitäjässä asuvalla väellä on oleva oikeus sanoa sanansa kun voudin valinnan aika koittaa. Tuliwirran voutina voivat toimia kuka tahansa, niin alhainen kuin ylhäinenkin, kunhan hänet kunnollisena ihmisenä tunnetaakoon. Tuliwirran voudiksi älkööt kuitenkaan valittako henkilöä joka jo kahden perättäisen vuoden ajan on Tuliwirran voudin virkaa hoitanut. Häneltä jäävättäköön oikeus osallistua ja päästettäköön lepäämään ainakin yhden vuoden ajaksi.

4§

Tuliwirran voudin nostaa virkaansa Louhenkajon Majesteetti tahi hänen

Tuliwirran läänityksiään hoitava paronillinen ylhäisyys, tietenkin Louhenkajon Majesteetin suostumuksella.

5§

Tuliwirran voudilla olkoot oikeus määrätä määräyksiä jotka ovat voimassa hänen hallintokautensa aikana. Nämä määräykset älkööt kuitenkaan loukatko Louhenkajon kuningaskunnan lakeja, säädöksiä tahi määräyksiä.

6§

Tuliwirran vouti voi kutsua koolle pitäjäneuvoston, joka voi muuttaa Tuliwirran pitäjän säädöksiä. Pitäjäneuvostoon kutsuttakoon kaikki Tuliwirran alueella asuvat lautamiehet sekä aateliset. Mikäli Tuliwirran vouti ynnä enemmistö pitäjäneuvostosta hyväcsyvät muutoksen sille haettakoon Heidän Kuninkaallisten majesteettiin vahvistus.

7§

Tuliwirran voudilla on oikeus määrätä koolle käräjät, jotta pitäjän asioita voidaan siellä kaiken kansan nähtävillä käsitellä. Käräjien ratkaistavaksi voivat pitäjän väki tuoda riitatapauksia. Käräjien kutsuminen koolle toteutettakoon Tuliwirran voudin määräämällä tavalla.

8§

Kaiken Tuliwirran väen tulee parhaan kykynsä mukaan osallistua käräjille. Käräjien aikana on visusti noudatettava Louhenkajon Kuninkaallisten majesteettien määräämää käräjärauhaa. Joka tämän rauhan rikoo, häntä ankarasti rangaistakoon Heidän Kuninkaallisten majesteettiin lain edellyttämällä tavalla.

9§

Toimensa hoitamiseksi olkoon Tuliwirran voudilla oikeus kutsua avukseen sekä neuvoja antamaan haluamiaan henkilöitä.

10§

Tuliwirran pitäjän alueella voi järjestystä pitää joko Louhenkajon Kuninkaallinen kaarti tahi sitten Heidän Kuninkaallisten majesteettiin määräyksestä Tuliwirran voudin valitsema pitäjän kaarti. Pitäjän kaartin pitää johtajanasa välityksellä vanhoa uskollisuudenvala Heidän Kuninkaallisille majesteeteillensa, sekä sitoutua tottelemaan sotatilan vallitessa Louhenkajon Kuninkaallisen kaartin kapteenia ja järjestäytymään omaksi yksikökseen hänen käskyvaltansa alle.

11§

Tuliwirran voudin on vähintään puolivuositain toimitettavan tiedonanto eli selvitys kylänsä toiminnasta Louhenkajon Kuninkaallisille majesteeteille ynnä mikäli Tuliwirran pitäjä on läänitetty paronikuntaan, niin se selvitys on saatettava myös näiden hallitsijoiden nähtäväksi. Tässä selvityksessä laskettakoon pitäjän väki, viranhaltijat sekä kylän tapahtumat. Selvitys toimitettakoot helmikuun ja elokuun aikoina, jotta tieto olisi ajoissa saatavilla Louhenkajon kuningaskunnan virkailijoilla ja voudeilla.

Maan Caaren Säädöcset

Pitäjän voudin määräykset

Näitä kohtia ei vielä ole määritelty.

Keskiaajan Nidaros

**Matkakertomus Trondheimistä
lokakuussa 2003**

Nidaros eli nykyaikaiselta nimeltään Trondheim sijaitsee Keski-Norjan Trondelagissa.

Saagojen kirjoittaja Snorren mukaan vuonna 997 kuningas

Olav Tryggvason määräsi, että Nidelva-joen suulle olisi rakennettava kaupunki. Tästä kaupungista eli Nidaroksesta tuli pian Trondelagin alueen keskus sekä Norjan keskiajan pääkaupunki. Kun kuningas Olav Tryggvason sittemmin kanonisoitiin vuonna 1031, pyhiinvaeltajat saapuivat suurina laumoina hänen haudalleen Nidaroksen katedraalissa.

Kävin kylässä Nidaroksessa ystävättäre-
ni luona, joka asuu tässä kaupungissa ja kirjoittaa väitöskirjaa keskiajan Skandinavian historiasta. Neljässä päivässä ei ehdi nähdä kovia paljoo ja siksi tämä ei ole kovin kattava selostus siitä kaikesta keskiaikaisesta, mitä löytyy Trondheimin vuonon rannoilta. Trondheim on Norjan kolmanneksi suurin kaupunki, noin Oulun kokoinen, ja se sijaitsee Trondheimin vuonon eteläpäädyssä. Kaupungin tunnetuin nähtävyys on Nidaroksen katedraali, Pohjoismaiden suurin keskiaikainen katedraali. Tosin vain osat katedraalista kuten alttaria kiertävä käytävä ovat peräisin keskiajalta, muu on rekonstruktioita ja myöhempien tyylikausien sekoitusta. Onnekseni ystävättäre-
ni Mervi oli erittäin tarkka opas ja kertoi, mitkä osat ovat täysin keskiaikaisia ja mitkä eivät. Tuomiokirkossa tuntemukseni oli melkein kuin déja vu. Muutama vuosi sitten kävelin Lincolnin katedraalissa Pohjois-Englannissa ja nämä kaksi keskiaikaista katedraalia muistuttavat hyvin paljon toisiaan.

Nidaroksen katedraaliin on haudattu joukko Norjan kuninkaita ja kirkko sijaitsee kuningas Olavi Pyhän haudan pääl-

Nidaroksen keskiaikainen katedraali

Näkymä Trondheimiin Byäsenilta

lä. Trondheim kuuluu keskiaikaiseen pyhiinvaellusreittiin ja yhä kirkon myymälästä voi ostaa todistuksen pyhiinvaellusreitille osallistumisesta. Samoin katedraalin kaupassa myydään muuta keskiaikaista kuten nunnien käsinvalmistamia saippuota sekä yrttiteetä. Katedraalin vaikuttavin osa on sen edusta, mitä hallitsevat patsaat sekä Chartres'n katedraalin inspiroima Gabriel Kiellandin ruusuikkuna. Kirkon korkeimman tornin huippu on 97,8 metriä korkea ja koko katedraalia on vaikea saada mahdumaan valokuvaan muuten kuin pitkän matkan päästä.

Tuomiokirkon vieressä sijaitsee Arkkipiispan palatsi. Tätä rakennusta ehdimme ihastella vain ulkoapäin, mutta se oli myös erittäin vakuuttava keskiaikainen palatsi minkä vanhimmat osat ovat peräisin 1200-1300 -luvuilta. Jännänä kontras-

tina palatsin takana kohosi nostokurkien metsä eli Trondheimin uuden sairaalan rakennustyömaa. Autosta näin myös osittain keskiaikaisen Vår Frue Kirke, kirkko on rakennettu 1100-luvulla ja se tunnetaan aiemmin Marian kirkkona.

Kaupungin edustalla sijaitsee pieni saari nimeltä Munkeholmen. Saarelle pääsee kesäisin laivalla. Munkholmen on ollut historiansa aikana niin luostari, vankila kuin linnoitus. Nykyisin se on suosittu uimaranta.

Viikonlopun aikana ehdin saada selville, että Trondheimissä järjestetään joka vuosi Pyhän Olavin festivaalit kaupungin keskustassa. Sattumalta kuulin Pirkalta, että hän on käynyt näillä festivaaleilla. Ehkä tässä olisi yksi vaihtoehto Visbytä ajatellen, olisin itse valmis vie-

mään Tuliwirran asukkaita Nidarokseen, vaikka ajankohta osuukin Visbyn kanssa päälletysten. Matkasta kiinnostuneet voivat olla minuun suoraan yhteydessä, niin voimme aloittaa matkasuunnittelun niin pian kun ryhmä on valmis. Trondheim sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä ja sinne pääsee myös kohtuullisen edullisesti lentämällä ryhmähinnoin. Voisimme ajoissa vuokrata lomamökin vuonon reunalta, vuokrata telttapaikkoja ja osallistua muutaman päivän ajan Pyhän Olavin keskiaikamarkkinoille. Tästä linkistä löytyy lisää tietoa näistä festivaaleista eli Olavsfestdagenesta.

Tänä vuonna juhla järjestettiin 28.7. – 7.8.2003:
<http://www.olavsfestdagene.no/>

Viime vuoden festivaaliohjelma:
<http://www.olavsfestdagene.no/psmaler/artarr.asp?thisId=1048239065>

Kuvat puhuvat puolestaan enemmän kuin sanat. Toivon, että saisin matkaseuralaisia Nidarokseen joko vuodeksi 2004 tai 2005. Lisätietoja Pirkalta sekä allekirjoittaneelta.

Kylmälän kylästä

Arkkipiispanpalatsi Nidaroksen katedraalin vieressä

Isobel of Indaal

Pirkka-sedän panokoulu, osa 1

Oluen, viinin ja siman valmistaminen on ikaikainen taito. Jo Raamatussa mainitaan Nooa, joka istutti viinitarhan, väkersi viinin ja kiskaisi sitten miesmäiset kalsarikännit sammuakseen telttaansa. Ja siitä on aikaa melkomoisesti eikä meininki ole juuri muuttunut vieläkään...

Kaikkessa oluen ja viinin valmistuksessa pätevät samat lainalaisuudet: otetaan sokeria ja hiivaa, annetaan pöhistä aikansa ja kas, makoisa juoma on valmis ja menee nuppiin kuin metrinen halko. Että päästäisiin vähän toivotumpiin lopputuloksiin on hyvä tietää muutamia asioita.

Käyminen

Käymiseen tarvitaan sokeria ja hiivaa. Periaatteessa kaikki, missä on sokeria, tai paremminkin tärkkelystä käy alkoholiksi kun sen annetaan olla hiivan vaikutuksen alaisena. Mallas, viinirypäleet, hedelmät ja marjat antavat käymistuotteelle kukin oman makunsa. Pelkkä sokeri ja sopiva hiiva tuottaa kuvottavaa litkua, joka kylä humalluttaa mutta maistuu sikunaiselle alkoholille ja saattaapa jopa sotkea vatsan toiminnan.

Käymisprosessissa hiiva hajottaa tärkkelystä, eli sokeria tuottaen hiilidioksidia ja alkoholia. Siinä se pääperiaatteissaan onkin koko homma. Historian hämäristä alkaen on viiniä ja oluet käytetty ”villihiivoilla” joita leijailee tietyissä paikoissa pitkin maailmaa. Lopputulos siis ei ollut aina kovinkaan varma. Saksassa on edelleen olemassa luostaripanimo, jonka panimorakennuksen tiloissa asustaa hiivakanta. Munkit rakentavat panoksen olutta illalla, ja jos hyvin käy iskee hiiva yön aikana ja seuraavana iltana on olut juomakelpoista. Keskimäärin joka toinen yritys onnistuu ja saa aikaan yhtä maailman arvostetuimmista luostarioluista. Ne muut kaadetaan suosiolla viemäriin.

Keskiajalla

Keskiajalla kaikki oluen ja viinin teko tapahtui ”luonnonmenetelmällä” ja niinpä olut ei ollut yleensä kovinkaan vahvaa, saatettiin juoda melko keskeneräisenäkin, ja mausteena ei käytetty nykyisin niin yleistä humalaa. Joskus olutta maustettiin

katajalla tai poltetulla sokerilla että mausta tulisi hieman miellyttävämpi. Olen yhden kerran tehnyt erittäin tiukasti keskiaikaisen tyyppisen oluen tapahtumaan ja meinasi jäädä juomatta erikoisen ja huomattavan maltaisen makunsa takia.

Keskiajalla olut oli lähinnä nykyisen kotikaljan tyyppistä janojuomaa ja sitä pantiin lähes päivittäin ja sen säilyvyys ei ollut kovinkaan erinomainen. Tuo mainitsemani luostariolut esimerkiksi on edelleenkin niin herkkää, että sen maku kärsii jo kadun yli kuljetuksesta. Siksi se juodaankin suoraan panimon sammioista...

Nykyisin

Nykyisin on käytettävissä teollisesti jalostettuja hiivakantoja, kunnollisia maltaita tai uutteita ja hyviä välineitä, joten kuka tahansa voi saada aikaan juuri halutunlaista olutta, viiniä ja simaa. Kaikki riippuu vain itsestä ja huolellisuudesta. Tässä sarjassa aloitamme alkeista, mitä tarvitaan, miten menetellään ja lopuksi aletaan valmistaa hieman vaativampiakin juttuja ja tarkoituksena olisi myös tuoda vihdoin suuren yleisön käsiin myös sen kuuluisan ”Pirkka-herran paremman siman” resepti.

”Keskiajalla olut oli lähinnä nykyisen kotikaljan tyyppistä janojuomaa ja sitä pantiin lähes päivittäin ja sen säilyvyys ei ollut kovinkaan erinomainen. Tuo mainitsemani luostariolut esimerkiksi on edelleenkin niin herkkää, että sen maku kärsii jo kadun yli kuljetuksesta. Siksi se juodaankin suoraan panimon sammioista...”

Kaiken oluen, siman ja viinin tekemisen a ja o ovat hyvät välineet.

Tarvikkeet

Kaiken oluen, siman ja viinin tekemisen a ja o ovat hyvät välineet. Helpoimmalla pääsee jos hakee suoraan jostain tavaratalosta kotiviinisetin, joka pitää sisällään 30 litran käymisastian, lapon ja vesilukon ja joskus myös siiviläpussin. Sanko on valmistettu elintarvikemuovista joten se on helppo pitää puhtaana ja se ei anna mitään eitoivottua makua tuotokseen. Puhtaus on muutenkin kaiken panemisen tärkeimpiä juttuja ja kaikki välineet tulee aina puhdistaa hyvin ennen ja jälkeen touhujen.

Toimeen

Tässä osiossa perehdytään yksinkertaisen keskiaikaistyypin oluen valmistukseen. Kaupasta saa halpoja olutuutteita, kuten Finlandia merkkistä kotimaista tuotetta. Se on varsin hyvä lähtökohta projektille.

Eli haetaan kaupasta yksi pakkaus uutetta, mieluiten tummaa jos löytyy. Kotona puhdistetaan kaikki välineet hyvin ja sitten toimiin. Uute tulee joko metallisessa astiassa tai muovipussissa, sillä ei varsinaisesti ole väliä, mutta kuljetusastiaa on hyvä lämmittää vesihautteessa puolisen tuntia että möhnä suostuu tulemaan ulos isommin vastaan tappelematta. Uute

kaadetaan isoon kattilaan, johon lisätään vielä vettä pari kolme litraa ja sitten hellalla kiehumaan hiljaa noin kymmeneksi minuutiksi koko ajan hieman hämmentäen ettei napsahda pohjaan.

Seuraavaksi uute kaadetaan käymisastiaan. Riippuen siitä, miten vahvaa olutta halutaan, voidaan lisätä hieman sokeria, mutta maku saattaa kärsiä tästä. Periaatteena on, että mitä enemmän uutetta on suhteessa veteen sitä täyteläisemmän makuista olutta saadaan, joten siihen 30 litraiseen tonkkaan ei kannata laittaa reunoja myöten vettä ellei uutetta ole ainakin kahta annosta.

Tonkkaan lisätään puhdasta vettä niin, että nestettä on noin 15 litraa kaikkiaan uute mukaan lukien. Tämä siis koskee näitä halpisuutteita, jos käytetään jotain kalliimpaa ja parempaa ulkolaista uutetta voidaan veden pintaa nostaa aina 20 litran tasolle asti maun kärsimättä. Kun vesi on tonkassa sekoitetaan pitkällä kauhalla tasaisesti niin, että liemi on tasaisen väristä. Hiiva joka seuraa uutepakkauksessa ripotellaan pinnalle kun nesteen lämpötila on alle 30 astetta ja kansi kiinni, vesilukko päälle ja tasalämpöiseen paikkaan käymään noin viikoksi.

Viikon kuluttua, joskus jopa nopeammin loppuu tai harvenee kupliminen ve-

silukossa ja silloin on olut valmis jälkikäsitteilyyn. Ensimmäistä vaihetta sanotaan lappoamiseksi. Siinä otetaan letku, jonka alapäässä on pieni koroke ja sijoitetaan se käymisastiaan varovaisesti ettei pohjalle laskeutunut hiiva sekoitu juomaan, imaistaan toisesta päästä rivaksti että olutta alkaa virrata villisti ja vapaasti suuhun, laitetaan letkun pää toiseen isoon astiaan tai pulloon ja nielaistaan ensimmäise maistiaiset alas.

Jos halutaan tiukan keskiaikaista olutta, lapotaan olut vain pulloihin ja viedään kylmään odottamaan nauttimista. Silloin ei muodostu hiilihappoa ja olut jää hieman "vajaan" makuiseksi. Jos taas halutaan helpommin juotavaa olutta liuotetaan pari desiä sokeria puoleen litraan vettä, kaadetaan se jäähtyneenä toiseen käymisastiaan ja lapotaan olut päälle, sekoitetaan ja lapotaan vasta sen jälkeen pulloihin. Tässä tapauksessa pullojätetään huoneenlämpöön muutamaksi päiväksi tekeytymää ja vasta sitten viedään kylmään. Avot kun tulee hyvää.

Noin viikon päästä päästään maisteilemaan ja arvioimaan lopputulosta. Ja suunnittelemaan seuraavaa settiä ja minkälaista siitä halutaan tehdä. Siihen palaamme panokoulun seuraavassa jaksossa.

Tulivainio

esittelyssä

Keväällä 2002 olivat Tulivainion kylän perustajat olleet Elävän Keskiajan jäseniä jo melkein kahden vuoden ajan. Harrastus oli vakiintunut, ja kun puheita oman kylän perustamisesta alkoi heräilemaan, ei ajatus tuntunut ollenkaan hullummalta. Ensimmäisen sysäyksen Tulivainion perustamiselle antoivat seuran vanhemmat jäsenet; sitten vuorossa seurasi eräässä paikallislehdessä julkaistu artikkeli, joka sekin antoi potkua kyläajatukseen. Niinpä Kesän Juhlassa 2002 polvistuivat silloisten hallitsijoiden edessä kaksi nuorta naista, jotka hakivat uudelle kylälle tukea, turvaa ja suojelusta. Kylä sai nimensä alueen lukuisten, runsassatoisten peltöjen mukaan.

Tulivainion väkiluku oli jo perustettaessa pieni, eikä se ole siitä pahemmin kasvanut. Satunnaisia seikkailijoita on kylään toki eksynyt, mutta armeijan kova koura vei heidät sittemmin mensesään. Tällä hetkellä voi sanoa, että aktiivisten kyläläisten luku on kaksi. Pienuus ei kuitenkaan ole koskaan ollut haittana, päin vastoin: pientä kylää on ollut mukavan helppo pitää koossa, ja nyt, kun Tulivainio on syyskuussa 2003 pitäjöitynyt kahden muun kylän kanssa, ei ole mitään pelkoa siitäkään, että pienuuden takia kylä jäisi jotenkin pimentoon tai vaipuisi unohduksiin.

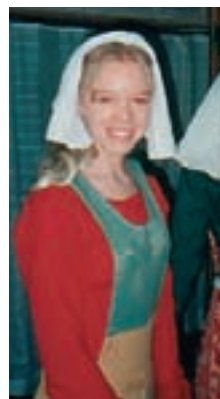
Tulivirran pitäjään liittyminen oli kesällä 2003 pidetyssä kyläkokouksessa sanalla sanoen läpihuutojuttu. Erityisen iloisia kyläläiset olivat siitä, että vaikka heidän mukaantulonsa selvisi hieman viime tingassa, toiset pitäjään liittyneet kylät Haapavirta ja Kylmäla olivat vielä valmiita muuttamaan pitäjälle suunnitellun vaakunan ulkoasua. Nyt kultainen raita

vaakunan keskellä edustaa paitsi jokea, myös Tulivainion omia värejä eli keltaista ja vihreätä.

Suomen karttaa katsottaessa yhdistetään Tulivainion kylä Nurmijärven kuntaan. Tällä hetkellä kaikki Tulivainion asukkaat asuvat Nurmijärven suurimmassa taajamassa eli Klaukkalassa. Tulivainiossa ei ole pystytty ainakaan toistaiseksi järjestämään viikoittaista tapaamistoimintaa – tämä johtuu siitä, ettei kylän yhdelläkään asukkaalla ole vielä omaa kämppää – mutta Tulivainion asukkaat ovat pyrkineet kompensoimaan tätä olemalla aktiivisesti mukana seuran muussa toiminnassa ja järjestämällä kerran vuodessa pukutapahtuman. Kaamoksenkarkotus tammikuussa 2003 oli ensimmäinen Tulivainion järjestämä juhla, ja sarja on saamassa jatkoa Kaamoksessa 2004.

Tulivainion kantavat voimat

Olen Tulivainion Kristiina, vanhan kaskisuvun naimattomia tyttäriä. Isäni poikettua kauppamiehen ammattiin kauniista kankaista ja koruista ei ole ollut pulaa.

Juhlissa tanssahotelu on lähellä sydäntäni ja ompeluakin harrastan paljon.

Todellisuudessa hahmoni takaa löytyy 19-vuotias Niina Vähäkainu. Kiinnostus käden-taitoihin vei minut kirjoitusten jälkeen jatkamaan opintoja kelloseppäkouluun, josta toivottavasti valmistun mikromekaanikoksi keväällä

2006. Keskiakaharrastus otti tulta kolmen vuotta sitten ja siitä asti ei olekaan aikaa muille harrastuksille koulun sijassa löytynyt. Melko aktiivisesti olen ollut mukana seuran toiminnassa ja tähän mennessä yhtä juhlaakin järjestämässä. Hämmentyksenäni viime Tulijuhlassa minulle suotiin paronikuntamme lautamiesarvo.

Olen Cecilia da Mare, Italiassa syntynyt ja sittemmin sisareni Valerian kanssa tänne Pyörrevirran maille kulkeutunut nuori nainen. Vaatteistani, koruistani ja ruuastani saan pitkälti kiittää Tulivainion Kristiinaa ja hänen isänsä sekä sitä, että Tulivainion asukkaat ovat luottaneet minuun tarpeeksi tehdäkseen minusta Tulivainion kylänvanhimman. Pyörrevirran lautamiesarvo minulle suotiin Walon Juhlassa 2003.

Hahmon takaa löytyy Minna Tiuhonen, niin ikään 19-vuotias keskiakailija, joka aloitti tänä syksynä opiskelemaan englantilaista filologiaa Helsingin yliopistossa. Seuran toiminnassa olen Kristiinan tavoin ollut mukana syksystä 2000 lähtien, ja minua on nähty varsin paljon kaikissa tapahtumissa ja demoissa. Muihin harrastuksiini kuuluvat lukeminen, kirjoittaminen ja historia yleensä.

*Cecilia da Mare ja
Tulivainion Kristiina*

Pitäjä perustettu!

Tuliwirran pitäjän vaakuna on ”Siniseen ja punaiseen katkoisella kentällä kultainen aaltohirsi”. Värit tulivat Kylmälän sinisestä, Haapawirran punaisesta ja Tulivainion kullasta.

Pitäjään kuuluvat kylät Haapawirta (Espoon alue) Kylmälän kylä (Kirkkonummen alue) ja Tulivainio (Nurmijärven alue).

Pitäjän vouti on Celestinus, mac Crohanien klaanista.

Pitäjän lehden nimi on Caarnalaiwa. Se ilmestyy noin 1-3 kertaa vuodessa PDFnä pitäjän kotisivuilla ja paperiversiona seuran tapaamisissa.

Pitäjän omat kotisivut löydät osoitteesta www.keskiaika.org/tuliwirta

Tuliwirran pitäjä perustettiin syyskuussa

Pitäjän perustamiskokous pidettiin maanantaina 1.9.2003 Annankadun William K:ssa. Iloinen puheensorina täytti pöydän kun väki valui paikalle. Jokainen kylä oli pitänyt etukäteen kokouksensa ja päättänyt pyrkiä pitäjöitymään toistensa kanssa. Pitäjään yhdistyviksi kyliksi lähinnä todettiin Haapawirta, Kylmälän kylä ja Tulivainio. Lisäyksiä tai vastalauseita ei tullut.

Pitäjän nimen valinta olikin vaikeampi operaatio. Mietittynä oli Raaseporin pitäjää, Jokivarren pitäjää, Ikimetsän pitäjää, Hornan pitäjää ja vaikka mitä muita nimiä. Pitäjän nimeksi pitkällisen keskustelun jälkeen yksimielisesti valittiin ”Tuliwirran pitäjä”.

Pitäjä päätettiin yksimielisesti perustaa Tulijuhlassa uusien paronillisten hovissa – ja näin sittemmin tapahtuikin. Asian esittivät Vilja (Kylmälän kylänvanhin), Elisabet (Haapawirran kylänvanhin), Cecilia (Tulivainion kylänvanhin) sekä Celestinus (uuden pitäjän vouti).

Pitäjämme väkimäärä

Pitäjä on keskiaikapuoellamme alueiden yhdistymä, johon kuuluu kyliä, kyliä ja kaupunkeja tai kaupunkeja. Yksittäiset eri alueet voivat siis yhdistyä pitäjäksi, aivan kuin nykyelämässä on kuntia. Rajoitteena pitäjöitymiseen on, että näiden alueiden yhteenlaskettu jäsenmäärä ylittää 20 henkeä.

Viimeisimmän censusen mukaan Tulivainiossa asuu 3 henkeä, Kylmälän kylässä 6 henkeä ja Haapawirrassa 18 henkeä.

Pitäjän virkoihin nimitettyjä

Vouti Celestinus nimitti Sven mac Crohanin pitäjän airueksi ja Jarl-Erikin vastaamaan pitäjän turvallisuudesta. Nämä henkilöt tulevat toimimaan virassaan pitäjän käräjillä. Pitäjä muuten tarvitsee airuen tabardin ja vaakunalipun.

Mittelöintiä

Pitäjän perustamiskokouksessa juteltiin Kahden Kuun pitäjän haastamisesta leikkimieliseen mittelöön. Tavoitteena on poistaa vakavamielisyttä ja ehkäistä kuppikuntaistumista kahden pitäjän välillä. Lajeiksi suunniteltiin paronittaren saappaan heitto ja muita pätkähulluja lajeja. Idea sai sittemmin Kahden Kuun pitäjäläisiltä lämpimän vastaanoton.

Serafina de Castillon

Lapsi leikki keskiaikaa

Blanca ja Jon Muurahaisensurma
eväiden kimpussa.
Kuvaaja: Eneyde eli Riikka Leskinen

Keskiaikatapahtumaan tulo on lapselle ainutkertainen elämys. Ilolla katselen kun pienillä on jännittävää ”aikuisten juhlissa”. He osallistuvat mielellään puunkantoon, opettelevat kirjontaa ja osaavat olla aikuisiakin onnellisempia jokaisesta ohjelmanumerosta. Mikä voisikaan olla iloisempi asia kuin pyyteetön riemu – ja kuinka sitä voisi lisätä?

”Mikäs minä olen kirjoittamaan lapsista tapahtumissamme, enhän itse ole täytännyt velvollisuuksiani Pyörrevirran väkimäärän kasvattamisessa?” mietin pitkään ennenkuin uskaltauduin lausumaan muutaman sanan lapsista tapahtumissamme. Usean vuoden ajan olen harrastukseemme parissa kuitenkin seurannut lasten leikkiä nimeltä keskiaika, ja se on tehnyt minuun lähtemättömän vaikutuksen. Mikä elämys se onkaan nuorelle päästä jännään aikuisten leikkiin mukaan! Se on sellainen ainutkertainen elämys jota moni lapsi ei pääse kokemaan.

Ystävä, vain pieni sellainen

Kenenkään ei ole kiva olla yksin, ei myöskään pienen ihmisen. Ilman kavereita aika saattaa tapahtumassa käydä pitkäksi. Lapsi onkin helppo aktivoida mukaan touhuihin kun vaan on hieman kärsivällinen. Pikkuinen puunkantoapula-lainen tuskin suuremmin haittaa hommaa tai pieni utelias vieressä opettelemassa nyörinpunontaa. Aikuisen seura kelpaa yleensä vähintään yhtä hyvin kuin toisen lapsen, ja useat lapset ovat helposti onnellisia pelkästä heille suodusta ajasta ja huomiosta.

Itse olen ystäväystynyt harrastajiemme lasten kanssa. He ovat kerrassaan loistavia persoonia! Lapseen onkin usein melkein helpompi luoda kontakti kuin aikuiseen. Ei tarvitse heti olla sanomassa jotain erityisen näppärää ja viisasta, pelkkä naamanvääntely saattaa saada toisen nauramaan.

Lapset ovat lapsia

Lapsella ei ole samanlaisia sosiaalisia taitoja kuin aikuisilla, mutta lapset ovat usein yllättävän fiksuja. Jo viisivuotias tajuaa selkeästi ”miksi” jos vain selität sen rauhallisesti. Samassa iässä lapsella on yllättävän selkeä käsitys ihmisten emootioista ja syy-seuraussuhteesta. Lapsi myös vaistoa selkeästi milloin hän on haluttua seurata ja milloin aikuinen pyrkii välttelemään häntä. Sitä lapsen on taas vaikeampi tajuta, että aikuinen ei uskalla, osaa tai väliaikaisesti halua olla lapsen kanssa. Lapsi tulkitsee sen hänestä henkilökohtaisesti johtuvaksi seikaksi.

Pieni ihminenkin tarvitsee sosiaalisia kontakteja, hyväksyntää ja huomiota. Onkin hieno tilanne jos useammatkin aikuiset viettävät tapahtumissa aikaa myös

lasten kanssa. Sehän on loppujenlopuksi hyvin helppoa; otat vain lapsen mukaan toimeesi.

Lapsus

Lapsuksia sattuu jokaiselle, myös lapsille. Vanhempi voi etukäteen kertoa lapselle että Pokemoneja ja lentsikoita ei ollut keskiajalla ja selittää rauhallisesti että tapahtumassa tällaisista asioista ei olisi suvaittavaa puhua. Jos lapsi kuitenkin mekasta tapahtumassa nykyaikaisuuksia, ei siitä kukaan suutu tai ota nokkiinsa. Lapsellehan voi tapahtumassakin ihan ystävällisesti selittää tai muistuttaa että kyseinen asiahan ei keskiaikaleikkiin kuulunut. Ystävällinen reagointi taas kannustaa mieluummin leikkimään sääntöjen mukaan kuin vihaiset sanat.

En ole vielä tavannut yhtään lasta joka ei nauttisi keskiaikatapahtumista. Kaikki ovat innoissaan tulossa mukaan joka juhlaan johon vain pääsevät! Tämä onkin luonnollinen kannustin noudattamaan pelin henkeä.

Kilpailuvietti

Lapsihan on tunnetusti heti ensimmäisenä ilmoittautumassa johonkin kilpailuun. Tapahtumien järjestäjät voisivatkin miettiä juhliin ihan erityisiä kilpailuja juuri lapsille, esimerkiksi lumiveistoskilpailuja tai fjäderball-joukkuepelejä.

Kilpailuja mietittäessä on hyvä ottaa huomioon, että kaikki leikit eivät välttämättä ole turvallisia. Lumisodassa voi lapseen sattua aikuiseen osuvaksi tarkoitettu pallo, jousiammuntakilpailussa tai miekkailussa taas haavereita sattuu jos ollaan varomattomia. Miettikäämme aina turvallisuuspuoltakin aktivoidessamme lapsia.

Muistathan kilpailua järjestäessäsi, että lapsi helposti kokee toisen lapsen pahimpana kilpailijanaan. Onkin reilua ja mieltä kohottavampaa pyrkiä palkitsemaan mieluummin kaikki lapset jollain pienellä lahjalla kuin vain yksi lapsi jollain isolla ja arvokkaalla. Lapselle on myös hyvin tärkeää saada päästä itse hakemaan se lahja niin että kaikki juhlijat varmasti näkevät juuri hänen voittaneen. Hoviin voittajat voi mielestäni ilman muuta kutsua yhdellä kertaa.

Alex ja Takiainen viihtyvät Lujakalliassa.

Blanca ja Rosamunda Wisbyssä kesällä 2003
Kuvaaja: Juho Heikkilä

Pyytetön riemu

Joskus toivoisin että aikuiset olisivat yhtä kiitollisia saamastaan kuin lapset. Pikkuista on helppo naurattaa, hänet on helppo saada leikkiin mukaan. Hän ei jatkuvasti valita, juorua tai teeskentele.

Pyytetön riemu näkyikin mielestäni selkeimmin aitona innostuksena, sydämestä asti kaikuvana nauruna ja suurina ihmettelevinä silminä. Kuinka upeata vastakaikua onkaan lapsissa herättänyt jo pelkästään esitetty näytelmä, laulu tai se että hänet on otettu mukaan tanssiin! Siitä voi ottaa oppia kuka haluaa, sellainen asenne ei varmaankaan tekisi meille kenellekään hallaa.

Blanca ja Ilmari

Blanca ja äiti Eneyde

Vanhemman vastuu

Olen joskus miettinyt kuinka urheita vanhemmat ovatkaan kun ottavat pienen mukaan tapahtumaan ja ovat itse kiinni lapsen huoltamisessa koko juhlan ajan. Toisaalta eihän se ole taakka, vaan vastuu.

Vastuuseen kuuluu kuitenkin se, että hän yrittää pitää lapsen kurissa ja nuhteessa (ja hiljaa) silloin kun siihen on selkeä tarve. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi hovi. Vanhemman tulisi myös itse olla koko tapahtuman ajan sellaisessa kunnossa että pystyy mihin tahansa vuorokaudenaikaan huolehtimaan kasvatistaan. Tulisi muistaa, että äiti tai isä on ainoa alakäisestä vastuussa oleva henkilö, eikä hän voi olettaa muiden huolehtivan lapsesta.

Vanhemman vastuu on myös ilmaista oma mielipiteensä. Jos joku juhlas-

sa oleva aikuinen riehuttaa lastasi liikaa tai opettaa tälle mielestäsi vääriä juttuja (kuten vaikka kahvin juontia), mene rohkeasti kertomaan mielipiteesi kyseiselle henkilölle. Kukaan ei halua kohdata tilannetta jossa kuulee itsestään juorun kuinka on ollut liian tuttavallinen lastasi kohtaan, tai opettanut lapselle sitä ja tätä, tai huudattanut lastasi hovin aikana. Suoraan sanottu mielipide on varmasti paras ratkaisu sekä itsellesi että lapsen leikkittäjälle, lasta itseään unohtamatta.

"Pyytetön riemu näkyikin mielestäni selkeimmin aitona innostuksena, sydämestä asti kaikuvana nauruna ja suurina ihmettelevinä silminä."

Vieraan aikuisen vastuu

Juhlissa olevan lapsettoman aikuisen ihmisen vastuuseen kuuluu erityisesti se, että jos hän ei esimerkiksi kestä niiden riehuntaa, hän voi keskustella asiasta lapsen vanhemman kanssa. On aina parempi suoraan kertoa mielipiteensä kuin jäädä hautomaan asiaa.

Lapsen kanssa tekemisissä olo ei ole kaikille lapsettomille täysin luonnollista. Tässä muutamia vihjeitä vieraille aikuisille:

- Ota lapsi mukaan touhuihisi, hän voi ihan hyvin "auttaa" ojentelemalla sinulle puita kun laitat niitä saunan kiukaaseen. Voit myös jälkikäteen juhlatilassa vähän suureen ääneen kehaista kuinka upeasti ja hienosti toinen oli sinua auttanut ja kuinka illan sauna on melkein ainoastaan pikkuisen ansiosta lämmin.
- Älä riehuta lasta liikaa niin että siitä aiheutuu harmia tai vaaraa. Esimerkkinä voisi olla lapsen juhlapuvun likaantuminen juuri ennen hovin alkua.
- Älä suutu tai syytä jos itse menit peuhaamaan lapsen kanssa ja oma pukusi likaantui tai repesi.
- Älä syötä lapselle mitään ilman lupaa. Lapsi saattaa olla vakavastikin allerginen eikä ymmärrä sitä itse sanoa.
- Epävarmoissa tilanteissa tai hätä- ja vaaratilanteissa käänny aina lapsen vanhemman puoleen. Melkein poikkeuksetta lasten vanhemmat arvostavat sitä että heiltä kysytään reilusti miten he toivovat lastensa kanssa toimittavan.

Huomioon otettavaa

Lapsi tarvitsee erityishuomiota tapahtumissa. Vanhemman onkin hyvä ottaa lapselle mukaan erityisen lämpimät nukkumisvälineet sekä eväitä. Kaikki lapset eivät myöskään suostu syömään keskiaikaistyylisiä ruokia, silloin on löydettävä jotain muuta suuhunpantavaa.

Lapsen vanhemman on hyvä etukäteen miettiä jotain välineitä joilla lapsi voi leikkiä tapahtumassa. Tällaisia voisivat olla vaikkapa oma pieni jousi tai pienessä kirjontakehikossa kangas sekä lanka ja neula.

Prinsessalle ja Ritarille löytyy varmasti leikkejä!

Tapahtumiin sopivia leikkejä

Keskiaika-tapahtumissa voi leikkiä yllättävän monenlaista, eihän nyt koko lapsenkaan maailma voi pyöriä modernin teknologian ympärillä.

Ilman varusteita voi leikkiä monenlaista. Tässä muutamia esimerkkejä:

- Piilo
- Hippa
- Peili
- Kymmenen tikkua laudalla
- Kirkonrotta
- Piirileikit
- Tanssit ja laulut
- Fjäderball tai Kubbs
- Lumileikit ja -veistokset
- Käpylehmät ja kivileikit
- Miekkaileminen ja jousiammunta (harrastetaan vain aikuisen läsnäollessa asiaankuuluvien varusteiden kanssa)
- Melkein kaikki aikuisten hommat, kuten halkojen kanto
- Melkein kaikki aikuisten käsityöt, kuten kirjonta ja nyörit

Esimerkkien keskiaikaisuudesta en mene takuuseen, mutta katson nämä sellaisiksi jotka eivät ainakaan pilaa kenenkään tunnelmaa.

Lasten juhla

Tapahtumien järjestäjät voivat juhlaa suunnitellessaan ottaa myös lapset huomioon.

Tässä muutamia vihjeitä:

- Keksi lapsille joku leikki, kilpailu tai ajanviette.
- Laadi juhlan ohjelma niin että lapset jaksavat valvoa ruokaan asti.
- Neuvotele keittiön kanssa ruuista, mikä maistuisi myös lapsille?
- Aikatauluta tanssi ja muu lapsiakin kiinnostava ohjelma niin että se ei ole viimeisenä yöllä.
- Päiväsauna lapsiperheille on usein arvostettua luksusta.
- Jos tapahtumasi sisältää materiaalia joka ei sovellu lasten silmille, mainitse siitä etukäteen sähköpostilistalla. Näin lapselliset osaavat valmistautua etukäteen tulevaan.

Tapahtuman järjestäjillä on usein niin kiire että he eivät välttämättä ehdi kuitenkaan lapsiaktiviteetteja järjestää. Vastuu lapsen viihtyvyydestä on luonnollisestikin ensisijaisesti aina vanhemmilla itsellään.

Antoisampaa keskiaikaa niin isoille kuin pienillekin!

Serafina de Castillon

*Ihanaa uuttavuotta
koko Louhenkajon
kansalle toivottaa
Tuliwirran Wäcewä Wäci!*

Palautetta!

**Mikä oli lehden paras artikkeli, mikä kiinnostavin juttu?
Miltä lehden ulkoasu näyttää, onko se selkeä ja mielenkiintoa herättävä?
Kirjoita palautteesi osoitteeseen ladyserafina@hotmail.com
Mielipiteitä saatetaan vapaasti julkaista lehden tulevissa numeroissa,
tietenkin nimettöminä.**

Elävä Keskiaika ry:n kotisivut: www.keskiaika.org
Tuliwirran pitäjän kotisivut: www.keskiaika.org/tuliwirta